

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505
Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Český jazyk a literatura, 8. ročník

Sada: 1

Číslo DUM: EU-OPVK-ICT-Č2ST-18

Název materiálu: Májovci, ručovci, lumírovci

Autor materiálu: Mgr. Marie Baslerová

Anotace: Prezentace uvádí přehled české literatury 60. a 70. let 19. století. Hlavní představitelé – májovci, ručovci a lumírovci.

Metodický popis:

- Charakteristika české literatury 60. a 70. let 19. st.
- Májovci, ručovci a lumírovci – představitelé a jejich dílo
- Test na správné určení charakteristiky májovců, ručovců a lumírovců

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 28. 3. 2012

Ověřující učitel: Mgr. M. Baslerová

Třída: VIII. B

Materiál je určen k bezplatnému používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další používání podléhá autorskému zákonu.

Tento výukový materiál vznikl v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Česká literatura 60. a 70. let 19. st.

májovci, ručovci, lumírovci

Májovci (60. let 19. st.)

- ❑ Nastupující nová generace českých spisovatelů. Zároveň se jedná o literární proud 60. let 19. st. Vzniká sdružení kolem almanachu **Máje**.
- ❑ **Společné prvky s Máchou:**
Rozpor mezi vznešenými ideály a nemožností tyto ideály uskutečnit.

Jan Neruda (1834 – 1891)

novinář, redaktor

obr. 1.

Dílo – Jan Neruda

POEZIE:

- **Hřbitovní kvítí** – Popisuje těžkost života, smrt chápe jako úlevu. Ví, že vše jednou skončí.
- **Knihy veršů** – Kniha obsahuje básně epické, lyrické a příležitostné.
- **Písně kosmické** – Neruda se dívá vzhůru k nebesům a věří, že jednou lidé odhalí všechna tajemství, která vesmír dosud skrývá.
- **Balady a romance** – Obsahují smutné romance a veselé balady.

Dílo – Jan Neruda

PRÓZA:

- **Arabesky** – v tomto díle shrnul své dosavadní prozaické dílo

- **Povídky malostranské** – svým dějem se opět vracejí do prostředí Malé Strany, které bylo Nerudovi důvěrné známé. Třináct povídek zachycuje život na Malé Straně v době Nerudova dětství a mládí. Některé povídky jsou autobiografické.

Vítězslav Hálek (1835 – 1874)

- organizátor almanachu **Máj**
- vůdčí osobností májovské generace

obr. 2.

Dílo – Vítězslav Hálek

POEZIE:

- **Večerní písně** – lyrická sbírka
V. Hálek zde uvedl, že když národ nemá básníky, tak je to největší trest.
- **V přírodě** – lyrická sbírka, která vycházela ve třech svazcích. Přinášela klid, slunce, úsměv a harmonii.
- **Pohádky z naší vesnice** – vyšly měsíc po předčasné smrti. Obsahovaly epické básně z venkovského prostředí.

Ruchovci (70. – 80. léta 19. st.)

Ruchovci – Škola národní (70. – 80. léta 19. st.)

Almanach Ruch je vydán v roce 1868 k oslavě položení základního kamene Národního divadla. Kolem se seskupila nová literární generace.

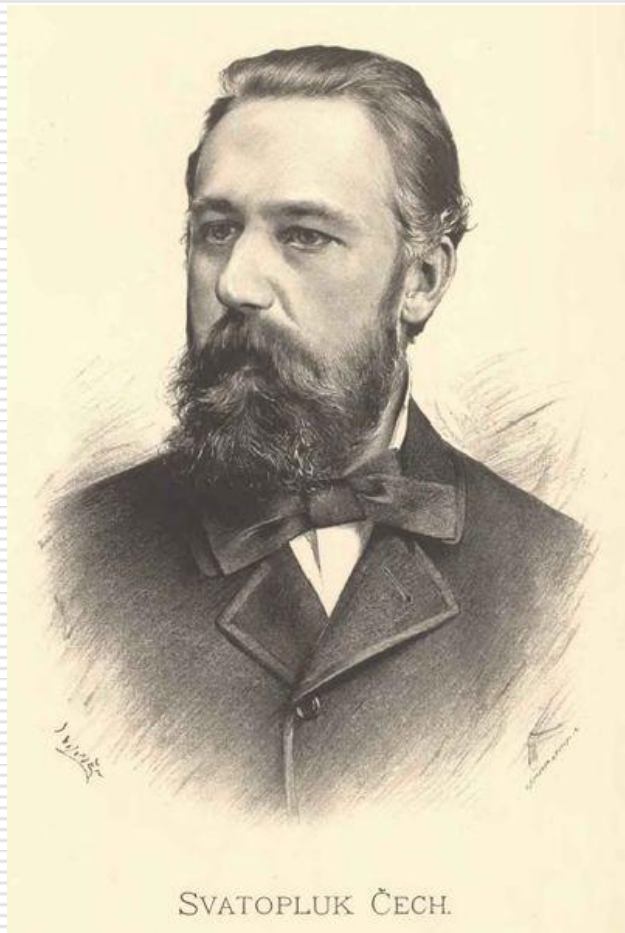
Rysy:

Důsledné naplňování národního programu.

Do popředí se dostává poezie.

Odpouští se od cizích slov a vlivů.

Svatopluk Čech (1846 – 1908)

obr. 3.

Dílo – Svatopluk Čech

POEZIE – lze ji rozdělit na lyriku a epiku

Lyrika:

- ☐ **Jitřní písně, Nové písně** – básně politické a vlastenecké
- ☐ **Písně otroka** – alegorické dílo

Ukazuje planetu, kde pracují otroci poháněni biči. Ale čtenář pozná, že to byla domácí nesvoboda. V závěru vyjádřil autor naději, že jednou nebude ani pánů ani otroků.

Dílo – Svatopluk Čech

Epika – historická

- **Husita na Baltu** – báseň, kterou napsal pro Ruch. Srovnává dávnou husitskou skutečnost se současností a burcuje tak sílu a odvahu českého národa.

Epika – alegorická

- **Evropa** – příběh politických vězňů, kteří odplouvají na lodi jménem Evropa do vyhnanství.
- **Slavie** – loď, která pluje po moři a cestující na ní jsou představitelé slovanských národů.

Dílo – Svatopluk Čech

☐ **Lešetínský kovář**

Autor vypráví o vesnici Lešetíně, kde je továrna, kterou vlastní Němec. Tento vesničany germanizuje a vykořisťuje.

☐ **Hanuman**

Příběh o opičákovi, který staví civilizaci podle lidské společnosti. Je tu kritizováno bezduché napodobování (satira).

☐ **Pravý výlet pana Broučka do Měsíce**

☐ **Nový epochální výlet pana Broučka, tentokráte do XV. století**

Pan Brouček je přízemní, prostý měšťan, který myslí jen na své pohodlí (jíst, pít...).

Lumírovci

- odmítají politické ideály
- snaha vyrovnat se evropské literatuře (chtějí tvořit kvalitní umění)
- snaží se zakomponovat prvky světové literatury
- lit. má člověka odpoutat od problémů všedního dne, seznámit čtenáře se světem
- navázali na Májovce

LUMÍROVCI

Josef Václav Sládek (1845 – 1912)

obr. 4.

Dílo – Josef Václav Sládek

- ❑ **Básně** – sbírka, vliv smrti básnickovy ženy
- ❑ **Jiskry na moři, Světlou stopou, Sluncem a stínem** (poezie vlastenecká, politická i sociální)
- ❑ **Selské písně a české znělky** – oslava venkovství

POEZIE – pro děti:

- ❑ **Zlatý máj, Skřivánčí písně, Zvony a zvonky**

Stal se zakladatelem **moderní poezie pro děti**, která se výrazně přiblížila dětské fantazii a dětskému vnímání.

Vrcholem jeho překladatelské práce bylo přebásnění 33 Shakespearových dramát.

LUMÍROVCI

Jaroslav Vrchlický (1853 – 1912)

obr. 5.

Jaroslav Vrchlický

LYRIKA

- ☐ **Okna v bouři** – intimní a milostná
- ☐ **Strom života** – přírodní
- ☐ **Má vlast** – vlastenecká

EPIKA

- ☐ **Zlomky epopeje** – snaží se zachytit vývoj lidstva od nejstarších dob až po současnost
- ☐ **Noc na Karlštejně** – drama

PŘEKLADY autorů:

Celkem překládal z 18 národních literatur.

LUMÍROVCI

Julius Zeyer (1841 – 1901)

obr. 6.

Dílo – Julius Zeyer

POEZIE

- ☐ **Vyšehrad**
- ☐ **Karolinská epopeja** – Autor nechtěl zobrazit velkého panovníka, ale středověké události, jak je viděla lidová tradice. Chtěl oslavit ctnosti (hrdinství, věrnost, čestnost).

PRÓZA

- ☐ **Tři legendy o krucifixu** – Povídková kniha s náboženskými motivy
- ☐ **Radúz a Mahulena** – Romantická pohádka
- ☐ **Dům U tonoucí hvězdy** – Varování před apokalypsou, neboť lidstvo zapomíná na lidství

Test

Přiřad' správné odpovědi

1. Májovci:

2. Ruchovci:

3. Lumírovci:

- a) odmítají politické ideály, snaha vyrovnat se evropské literatuře
- b) rozpor mezi vznešenými ideály a nemožností tyto ideály uskutečnit (společné s Máchou)
- c) odpouští se od cizích slov a vlivů, získat čtenáře pro národní ideály (vlastní stát Čechů)

Test – řešení

Přiřad' správné odpovědi

1. Májovci:

b) rozpor mezi vznešenými ideály a nemožností tyto ideály uskutečnit (společné s Máchou)

2. Ruchovci:

a) odpouští se od cizích slov a vlivů, získat čtenáře pro národní ideály (vlastní stát Čechů)

3. Lumírovci:

a) odmítají politické ideály, snaha vyrovnat se evropské literatuře

Seznam použité literatury a pramenů:

1. obr.1.: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_Neruda_02.jpg
2. obr.2.: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_Vilímek_-_Vítězslav_Hálek.jpg
3. obr.3.: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_Vilímek_-_Svatopluk_Čech.jpg?uselang=cs
4. obr.4.: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_Vilímek_-_Josef_Václav_Sládek_HL.jpg
5. obr.5.: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jan_Vilímek_-_Jaroslav_Vrchlický.jpg
6. obr.6.: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Julius_Zeyer_Vilimek.jpg
7. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Májovci>
8. http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Neruda
9. http://cs.wikipedia.org/wiki/Vítězslav_Hálek
10. http://cs.wikipedia.org/wiki/Svatopluk_Čech
11. http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Václav_Sládek
12. http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Vrchlický
13. http://cs.wikipedia.org/wiki/Julius_Zeyer
14. KARPATSKÝ, Dušan. Malý labyrint literatury. Praha: Albatros, 1997, ISBN 90-00-00527-1

Objekty, použité k vytvoření sešitu, jsou součástí SW Activ Inspire,
nebo pocházejí z veřejných knihoven obrázků (public domain)
nebo jsou vlastní originální tvorbou autora.

Autor:

Mgr. Marie Baslerová
Základní škola Ruda nad Moravou, okres
Šumperk
zsroda@zsroda.cz
únor 2012